

**PROTOKÓŁ Z PRZEBIEGU
DWUNASTEGO POSIEDZENIA PODKOMITETU MONITORUJĄCEGO
PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI
WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO**

26 listopada 2012 r.

Posiedzenie odbyło się **26 listopada 2012 r.** w Centrum Konferencyjnym Biznes Park w Toruniu. Obradowano w godz. 10.00 – 14:00.

W posiedzeniu uczestniczyły **22 osoby**:

- 15 członków Podkomitetu z prawem do głosowania,
- 1 obserwator z ramienia Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
- 1 gość na zaproszenie przewodniczącego,
- 5 instytucji było reprezentowanych przez członka oraz jego zastępcę: Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, Kujawsko-Pomorska Organizacja Pracodawców Lewiatan w Toruniu oraz Międzyregionalny Zespół Koordynacyjny NSZZ Solidarność Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Udziału w posiedzeniu nie wzięli przedstawiciele: Instytucji Zarządzającej RPO, gmin i powiatów, Pomorsko-Kujawskiego Centrum Demokracji Lokalnej Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej, Kujawsko-Pomorskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości, Forum Związków Zawodowych oraz Rady OPZZ Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Bydgoszczy. W posiedzeniu nie uczestniczyli również obserwatorzy z ramienia Komisji Europejskiej oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej. Lista osób, które wzięły udział w posiedzeniu stanowi **załącznik nr 1** do niniejszego protokołu. Funkcję związaną

z przewodnictwem obradom pełnił Pan **Michał Korolko**, Członek Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Instytucja Pośrednicząca była reprezentowana przez Pana **Adama Szponkę**, Zastępcę Dyrektora Departamentu Spraw Społecznych, Pana **Łukasza Jaworskiego** p.o. Zastępcy Dyrektora Departamentu Spraw Społecznych oraz Panią **Milenę Skopińską**, Naczelnik Wydziału Zarządzania EFS. Instytucje Pośredniczące II stopnia reprezentowali: Pan **Artur Janas**, Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu (WUP) oraz Pani **Beata Piskorska** Zastępca Dyrektora WUP, jak również Pani **Dorota Wróblewska**, Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu (ROPS) oraz Pan **Michał Neumann** Zastępca Dyrektora ROPS. Pan **Michał Korolko** przywitał uczestników posiedzenia, następnie przedstawił planowany **porządek obrad**:

Prezentacje Planów Działania na 2013 rok dla komponentu regionalnego POKL:

- *Priorytet VI – przedstawiciel Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu,*
- *Priorytet VII – przedstawiciel Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu,*
- *Priorytet VIII i IX – przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu,*
- *Głosowanie nad Uchwałą nr 1/2012 w sprawie rekomendowania Instytucji Pośredniczącej Planów Działania na 2013 rok dla komponentu regionalnego PO KL,*
- *Prezentacja Planów Działania dla Priorytetów I oraz II PO KL – Pan Daniel Kosiński, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,*
- *Prezentacja wniosków Interdyscyplinarnego zespołu ds. dostosowania przestrzeni województwa do potrzeb starzejącego się społeczeństwa w ramach prac nad projektem Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Pani Milena Skopińska, Urząd Marszałkowski w Toruniu.*

Szczegółowy porządek obrad stanowi **załącznik nr 2** do niniejszego protokołu. Przewodniczący zaproponował rozpoczęcie posiedzenia Podkomitetu od zatwierdzenia porządku obrad. **Członkowie Podkomitetu nie wnieśli uwag do porządku obrad i został on jednogłośnie przyjęty.**

Zgodnie z zatwierdzonym porządkiem obrad Pan **Michał Korolko** poprosił o przedstawienie Planu Działania na 2013 rok dla Priorytetu VI *Rynek pracy otwarty*

dla wszystkich. Głos zabrała Pani **Beata Piskorska**. Prezentacja Planu Działania na 2013 rok dla Priorytetu VI PO KL stanowi załącznik nr 3 do niniejszego protokołu. Po wysłuchaniu prezentacji przewodniczący zachęcił zebranych do zadawania pytań i zabrania głosu w dyskusji.

- 1) Pani **Hanna Wygocka** (Kujawsko-Pomorski Związek Pracodawców i Przedsiębiorców) zadała pytanie o oczekiwania w stosunku do organizacji pracodawców w związku z planowanym wsparciem dla partnerów społeczno-gospodarczych w schemacie konkursowym nr 2 w Poddziałaniu 6.1.1.
- 2) Pani **Beata Piskorska** (WUP) wyjaśniła, że istotą tego typu projektów jest wypracowanie form dialogu i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich – prowadzących do poprawy sytuacji na rynku pracy (tym samym rola pracodawców powinna być znacząca), dlatego szczegółowe propozycje, dotyczące działań podejmowanych w projekcie powinny wyjść przede wszystkim od samych projektodawców. Ewentualne uszczegółowienie oczekiwań IP2 zostanie przedstawione w dokumentacji konkursowej.
- 3) Pan **Artur Janas** (WUP) zwrócił uwagę, że tego typu działania są przygotowaniem do funkcjonowania w nowej perspektywie finansowej, gdzie będzie większa orientacja na działania terytorialne. Nie jest możliwe sprawne przeprowadzenie takich działań bez współpracy ze strony partnerów społeczno-gospodarczych.

Wobec braku dalszych kwestii do dyskusji Pan **Michał Korolko** zaproponował głosowanie nad przyjęciem Planu Działania na 2013 rok dla Priorytetu VI. Plan Działania na 2013 rok dla Priorytetu VI został przyjęty przez aklamację. Następnie przewodniczący poprosił o zaprezentowanie Planu Działania na 2013 rok dla Priorytetu VII *Promocja integracji społecznej*. Głos zabrała Pani **Dorota Wróblewska**, która przedstawiła aktualne sprawozdanie z realizacji Priorytetu VII w regionie. Następnie Pan **Michał Neumann** omówił Plan Działania dla Priorytetu VII na 2013 rok. Prezentacja tego wystąpienia stanowi załącznik nr 4 do niniejszego protokołu. Po wysłuchaniu prezentacji rozpoczęła się dyskusja.

- 1) Pan **Grzegorz Grześkiewicz** (Regionalny Ośrodek EFS w Bydgoszczy) zadał pytanie dotyczące terminów i ogłoszenia konkursów w Poddziałaniu 7.2.2 i warunków obowiązujących projektodawców.

- 2) Pan **Michał Neumann** wyjaśnił, że projektodawca nie będzie mógł złożyć nowego wniosku jeżeli w tym samym czasie realizuje już podobne działania na danym obszarze. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej dołoży starań, aby działania prowadzone przez różnych wnioskodawców nie powielają się.
- 3) Pan **Grzegorz Grześkiewicz** zapytał czy wysokość kwoty przeznaczonej na organizację OWES w danym subregionie jest zależna od okresu trwania projektu. Zwrócił również uwagę na potrzebę uwzględnienia w dokumentacji konkursowej kwestii linii demarkacyjnej pomiędzy ROEFS a OWES, zwłaszcza w odniesieniu do wsparcia w zakresie pozyskiwania środków z EFS przez organizacje pozarządowe.
- 4) Pan **Michał Neumann** wskazał, że w Planie Działania została wskazana wartość maksymalna, która może zostać zmniejszona w trakcie aplikowania.
- 5) Pani **Dorota Wróblewska** zaznaczyła, że wysokość wsparcia zostanie dostosowana do specyfiki projektu zgodnie z zasadą racjonalnego sposobu wydatkowania środków.

Na tym zakończyła się dyskusja. Pan **Michał Korolko** zaproponował głosowanie nad przyjęciem Planu Działania na 2013 rok dla Priorytetu VII. Plan Działania na 2013 rok dla Priorytetu VII został przyjęty przez aklamację. W dalszej kolejności przewodniczący poprosił o zaprezentowanie Planu Działania na 2013 rok dla Priorytetu VIII *Regionalne kadry gospodarki*. Głos zabrał Pan **Łukasz Jaworski**, p.o. Zastępcy Dyrektora Departamentu Spraw Społecznych. Prezentacja Planu Działania na 2013 rok dla Priorytetu VIII stanowi załącznik nr 5 do niniejszego protokołu. Po zakończeniu prezentacji przewodniczący zachęcił zebranych do zabrania głosu w dyskusji.

- 1) Pani **Hanna Wygocka** zwróciła uwagę, że zaprezentowany schemat konkursowy w Poddziałaniu 8.1.1 zdecydowanie różni się od omawianego na posiedzeniu Podkomitetu 14 sierpnia 2012 roku. Poprosiła o wyjaśnienie powodów zmian, które pojawiły się w tym schemacie konkursowym.
- 2) Pan **Adam Szponka** przyznał, że pierwsza wersja tego schematu konkursowego miała zupełnie inny kształt. Wyjaśnił, że podczas wewnętrznej dyskusji przy poszukiwaniu właściwej grupy docelowej dla tego Poddziałania, obszar wsparcia

został zawężony do firm eksportowych. Wynikało to również z konsultacji z komórką Urzędu Marszałkowskiego zajmującą się eksportem.

- 3) Pan **Michał Korolko** jako współautor niniejszej zmiany dodał, że biorąc pod uwagę niewielką alokację przeznaczoną na to Poddziałnie nie można ogłosić konkursu dopuszczającego wszystkie możliwe formy działań. Dyskutowany schemat konkursowy jest również przygotowaniem do funkcjonowania w ramach nowej perspektywy finansowej, gdzie środki dla przedsiębiorców będą skoncentrowane na internalizacji działalności firm.
- 4) Pani **Hanna Wygocka** zaproponowała wprowadzenie do Planu Działania dla Priorytetu VIII informacji wyjaśniającej niniejsze zmiany w schemacie konkursowym w Poddziałaniu 8.1.1 ponieważ zmiany te mogą być niezrozumiałe dla potencjalnych beneficjentów. Wskazała również na sprzeczność pojawiającą się w kryteriach dostępu. Typ projektu wskazuje, że MMŚP mogą proponować szkolenia wynikające z ich zdiagnozowanych potrzeb, a potrzeby te zostały już zdiagnozowane przez Instytucję Pośredniczącą w kryteriach dostępu. Zaznaczyła, że niezasadne jest określenie w kryteriach dostępu, że *70% ogólnej liczby godzin planowanych modułów szkoleniowych będzie dotyczyło zagadnień wskazanych w katalogu*. Określenie katalogu zagadnień może ograniczyć wiele ciekawych inicjatyw. Zaproponowała, aby katalog ten umieścić w kryteriach strategicznych. Ponadto połączenie społecznej odpowiedzialności biznesu z zagadnieniem eksportu nie jest ze sobą spójne. Zestawienie takie może doprowadzić do powstania projektów nastawionych wyłącznie na spełnienie kryteriów, które nie będą odpowiedzią na faktyczne problemy beneficjentów. Być może warto dać beneficjentom więcej własnej inicjatywy. Odniosła się również do zapisu w kryterium dostępu nr 4 mówiącego o konieczności przeprowadzenia zewnętrznego egzaminu weryfikującego umiejętności i kompetencje uczestników szkoleń. Wskazała, że na szkoleniach komercyjnych zdobycie kompetencji miękkich ujętych w katalogu nie jest potwierdzane egzaminami. Działanie to jest zbyt daleko idącą ingerencją w programy szkoleniowe.
- 5) Pan **Łukasz Jaworski** wyjaśnił, że zapis ten znalazł się w kryteriach dostępu, ponieważ ograniczy on wpływ projektów tylko do tych, które zostaną złożone

przez przedsiębiorstwa zajmujące się eksportem. Instytucja Pośrednicząca pragnie ukierunkować wsparcie na ten typ projektów. Przeniesienie tego zapisu do kryteriów strategicznych spowoduje napływ również dużej ilości projektów dotyczących innej tematyki.

- 6) Pani **Hanna Wygocka** wskazała, że w takiej sytuacji należy zmienić typ projektu, ponieważ nie ma możliwości zdiagnozowania potrzeb szkoleniowych przez wnioskodawców.
- 7) Pan **Adam Szponka** podkreślił, że w ramach tego konkursu możliwe będzie sfinansowanie jedynie części zdiagnozowanych potrzeb szkoleniowych przedsiębiorstw.
- 8) Pan **Michał Korolko** dodał, że przeniesienie tego zapisu do kryteriów strategicznych będzie oznaczało przyjmowanie wszystkich projektów, a jedynie premiowanie tych, które dotyczą eksportu. Zamiarem Instytucji Pośredniczącej jest jednak przyjmowanie tylko tych projektów, które będą ściśle dotyczyły branży eksportowej. Jest to „zamówienie” pewnego typu szkoleń. Za takim rozwiązaniem przemawiają również względy praktyczne. W innych województwach nie będzie w 2013 roku konkursów w tym poddziałaniu, tak więc istnieje obawa, że na konkurs ten spłynie bardzo duża ilość projektów z których nie wszystkie będą spełniały kryteria strategiczne. Niezależnie od spełniania kryteriów strategicznych wszystkie projekty będą musiały zostać poddane ocenie, co wiąże się z bardzo dużym nakładem administracyjnym.
- 9) Pani **Hanna Wygocka** zaproponowała wobec tego, aby zmniejszyć wymaganą ogólną liczbę godzin planowanych modułów szkoleniowych, które będą dotyczyły zagadnień wskazanych w katalogu.
- 10) Pan **Grzegorz Grzeńkiewicz** zgodził się, że tematyka wskazana w katalogu jest bardzo szeroka.
- 11) Pan **Michał Korolko** zadał pytanie czy w ramach katalogu szkoleń powinny zostać dodane inne tematy związane z eksportem. Zaproponował, aby wobec zgłoszonych wątpliwości podyskutować nad wymaganym procentem godzin poświęconych na szkolenia z przedmiotowego katalogu.

- 12) Pani **Hanna Wygocka** wskazała, że zestawienie zagadnień z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu ze szkoleniami wskazanymi w katalogu jest sztucznym zabiegiem i narzuca strategię szkoleniową w firmie. Zaproponowała, aby zmniejszyć wymaganą ilość godzin szkoleń przewidzianych w katalogu do 50% oraz usunąć zapisy mówiące o społecznej odpowiedzialności biznesu.
- 13) Pan **Grzegorz Grześkiewicz** zawnioskował o usunięcie z omawianego kryterium dostępu zapisu mówiącego o egzaminie weryfikującym umiejętności i kompetencje przeprowadzonym przez podmiot zewnętrzny.
- 14) Pan **Łukasz Jaworski** wyjaśnił, że wprowadzenie zapisu o egzaminie wynika z zaleceń Instytucji Zarządzającej. Instytucja Pośrednicząca zrezygnowała z zapisu o egzaminie, jednakże po uwagach IZ został on znowu wprowadzony.
- 15) Pani **Hanna Wygocka** zapytała o to, jaka jest motywacja wprowadzenia zapisu o egzaminie zewnętrznym, ponieważ zakres szkoleń wskazany w katalogu nie wskazuje na potrzebę przeprowadzenia takiego egzaminu. Mogą pojawić się trudności w znalezieniu wykonawców egzaminów z uwagi na sztuczność tego zobowiązania.
- 16) Pan **Michał Korolko** wobec wypowiedzi w dyskusji zaproponował głosowanie nad wykreśleniem z kryterium dostępu nr 4 w Poddziałaniu 8.1.1 zapisu mówiącego, że *tematyka szkoleń będzie zawierać obligatoryjne elementy związane z zagadnieniami społecznej odpowiedzialności biznesu.*

Wniosek ten został przyjęty przez aklamację. Powyższy zapis został usunięty z kryterium dostępu nr 4 dla Poddziałania 8.1.1. Następnie przewodniczący poddał pod głosowanie wniosek formalny o zmniejszenie do 50% ogólnej liczby godzin planowanych modułów szkoleniowy, które będą dotyczyły zagadnień wskazanych w katalogu do przedmiotowego kryterium. Wniosek również został przyjęty przez aklamację. W dalszej kolejności Pan **Michał Korolko**, poprosił o wyjaśnienie wątpliwych kwestii, które związane są z zapisem mówiącym o egzaminie zewnętrznym w odniesieniu do kryterium dostępu nr 4.

- 1) Pan **Łukasz Jaworski** wskazał, że zapis o egzaminie został wprowadzony po zaleceniach Instytucji Zarządzającej. We wcześniejszej wersji Planu Działania dla Priorytetu VIII był on usunięty, jednakże ponownie go wprowadzono po otrzymaniu uwag Instytucji Zarządzającej.

- 2) Pan **Michał Korolko** przyznał, że w tej sytuacji Instytucja Pośrednicząca musi trzymać się uwag IZ.
- 3) Pani **Beata Piskorska** zwróciła uwagę, że w przypadku szkoleń tzw. „twardych” istnieją instytucje zajmujące się certyfikowaniem zdobytych umiejętności. Jednakże w przypadku tzw. „szkoleń miękkich” może pojawić się problem braku odpowiednich instytucji zajmujących się certyfikowaniem.
- 4) Pan **Artur Janas** dodał, że wiedza przekazywana w ramach szkoleń miękkich jest bardzo specyficzna, często polega na dzieleniu się własnym doświadczeniem co jest trudne do zweryfikowania.
- 5) Pan **Michał Korolko** zgodził się, że kryterium to jest problematyczne, ponieważ szkolenia miękkie nie są zestandaryzowane.
- 6) Pan **Adam Szponka** wskazał, że wiele zależy od tego w jaki sposób będziemy interpretować egzamin. Może być to po prostu test przygotowany przez firmę szkoleniową.
- 7) Pani **Hanna Wygocka** zwróciła uwagę, że przedsiębiorcy nie będą zainteresowani udziałem w szkoleniach jeżeli będą musieli przeprowadzać egzamin np. z protokołu dyplomatycznego. Względy praktyczne przemawiają za usunięciem tego kryterium z Planu Działania.
- 8) Pan **Michał Korolko** wyjaśnił, że wniosek ten może zostać poddany pod głosowanie, jednakże w każdej Uchwale PKM PO KL odnośnie Planu Działania jest zapis, o upoważnieniu przez Podkomitet Instytucji Pośredniczącej do wprowadzenia do Planu Działania zmian wynikających z uwag zgłoszonych przez Instytucję Zarządzającą oraz Komisję Europejską. Tak więc inicjatywa Podkomitetu zmiany tego kryterium może zostać ostatecznie zastąpiona przez stanowisko IZ.

Przewodniczący zaproponował poddanie pod głosowanie wniosku o wykreślenie z kryterium dostępu nr 4 dla Poddziałania 8.1.1 zapisu mówiącego o konieczności zorganizowania *egzaminu weryfikującego umiejętności i kompetencje uczestników, który będzie przeprowadzony przez podmiot zewnętrzny*. Wniosek został przyjęty przez aklamację. Zapis został wykreślony z kryterium dostępu nr 4 dla Poddziałania 8.1.1.

- 1) Pani **Hanna Wygocka** odniosła się do kryterium dostępu nr 3 dla Poddziałania 8.1.1 w brzmieniu: *Projekt jest skierowany do przedsiębiorstw, które eksportują i w całym okresie swojej działalności przynajmniej w ciągu jednego obrotowego roku wykazały przychód ze sprzedaży poza granicami Polski*. Zadała pytanie czy kryterium to dotyczy zamkniętego roku obrotowego, ponieważ rok w którym projektodawca składa wniosek również jest rokiem obrotowym. W związku z powyższym może pojawić się sytuacja, kiedy wnioskodawca w roku składania wniosku wystawi fakturę dotyczącą eksportu i kryterium to zostanie spełnione. Pani Hanna Wygocka zaproponowała, aby weryfikować oświadczenia o gotowości do prowadzenia działalności eksportowej.
- 2) Pan **Adam Szponka** wskazał, że zamiar podjęcia działalności eksportowej nie jest wystarczającym kryterium do aplikowania w tym konkursie.
- 3) Pan **Michał Korolko** dodał, że firmy, które przejawiały już działalność w obszarze eksportu są bardziej wiarygodnymi partnerami niż przedsiębiorstwa, które deklarują dopiero podjęcie takiej działalności.
- 4) Pan **Krzysztof Strzelecki** (Kujawsko-Pomorska Organizacja Pracodawców Lewiatan w Toruniu) zadał pytanie czy firma, która 20 lat temu zajmowała się eksportem, a teraz już tego nie robi również będzie spełniała przedmiotowe kryterium. Zwrócił uwagę, że wsparcie w ramach konkursu powinno być skierowane do przedsiębiorstw, które w swojej bieżącej działalności zajmują się eksportem. Zaproponował, aby do kryterium dostępu nr 3 w Poddziałaniu 8.1.1 wprowadzić zapis o ograniczeniu do działalności eksportowej w ciągu 5 ostatnich zamkniętych lat obrotowych przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.
- 5) Pani **Hanna Wygocka** zwróciła uwagę, że jeżeli sprecyzujemy zapis o roku obrotowym, wskazując w kryterium dostępu nr 3 zamknięty rok obrotowy to ograniczony zostanie dostęp do wsparcia dla projektodawców dopiero rozpoczynających działalność eksportową. Ogłoszenie konkursu zostało zaplanowane na II kwartał 2013 roku, tak więc wnioskodawca, który rozpoczął eksport w pierwszym kwartale nie będzie mógł już skorzystać ze wsparcia.
- 6) Pan **Artur Janas** wskazał, że dużo zależy od celu jaki jest postawiony przed danym konkursem. Czy zależy nam na przedsiębiorcach, którzy dopiero zaczynają

działalność eksportową, czy na tych którzy już od dłuższego czasu prowadzą działalność w tym zakresie. Najważniejszy jest efekt jaki przyniesie to dla regionu.

- 7) Pani **Agnieszka Lange-Olszewska** (Kujawsko-Pomorska Organizacja Pracodawców Lewiatan w Toruniu) zaproponowała, aby pozostawić to kryterium dostępu w niezmienionym kształcie.
- 8) Pan **Andrzej Matusewicz** (Business Centre Club) zwrócił uwagę, że jeżeli nie będzie ograniczenia do zamkniętego roku obrotowego w kryterium dostępu nr 3 to firmy piszące wnioski mogą wykorzystać tę sytuację, co będzie prowadziło do wielu nadużyć.
- 9) Pani **Hanna Wygocka** stwierdziła, że kryterium dostępu nr 3 w zamyśle dotyczyło zamkniętego roku obrotowego, ale nie zostało to odpowiednio doprecyzowane. Podkreśliła że nie popiera pomysłu wskazania zamkniętego roku obrotowego w tym kryterium, ponieważ zamyka to drogę do aplikowania firmom, które dopiero rozpoczynają działalność eksportową.
- 10) Pan **Michał Korolko** wskazał, że należy zwrócić uwagę na wysokość dostępnej na konkurs alokacji. Niewielka ilość środków nie pozwala na podjęcie zbyt szeroko zakrojonych działań.

Przewodniczący zaproponował poddanie pod głosowanie wniosków zgłoszonych w dyskusji. Jako pierwszą głosowano propozycję dodania do kryterium dostępu nr 3 w Poddziałaniu 8.1.1 zapisu mówiącego o konieczności wykazania przychodu ze sprzedaży poza granicami Polski w ciągu jednego zamkniętego roku obrotowego. Za przyjęciem tej zmiany głosowało 13 osób. Przeciw była 1 osoba. Zmiana została wprowadzona do Planu Działania dla Priorytetu VIII na 2013 rok. Następnie poddano pod głosowanie zmianę do tego kryterium mówiącą o ograniczeniu działalności eksportowej do ostatnich 5 zamkniętych lat obrotowych przed złożeniem wniosku o dofinansowanie. Jedna osoba głosowała za przyjęciem tej zmiany, 3 osoby były przeciw, a 10 wstrzymało się od głosu. Wniosek nie został przyjęty.

- 1) Pani **Agnieszka Lange-Olszewska** odniosła się do kryterium dostępu nr 4 w Poddziałaniu 8.1.2 w brzmieniu: *Projekt zakłada realizację wsparcia o charakterze kompleksowym obejmującym co najmniej 3 instrumenty wsparcia,*

a ich dobór dla poszczególnych uczestników projektu wynika z przeprowadzonej analizy potrzeb i predyspozycji zawodowych danej osoby. Zaproponowała, aby zrezygnować z zapisu mówiącego o trzech instrumentach wsparcia, a pozostawić zapis o przeprowadzeniu analizy potrzeb i predyspozycji.

- 2) Pan **Grzegorz Grześkiewicz** zwrócił uwagę, że zapis ten dotyczy poszczególnych projektów. Nie oznacza to, że każdy z uczestników musi skorzystać z trzech form wsparcia. Po spotkaniu z doradcą zawodowym będzie można ustalić jakie wsparcie będzie odpowiednie dla danego uczestnika projektu.
- 3) Pani **Agnieszka Lange-Olszewska** wskazała, że taki zapis w kryteriach może doprowadzić do zaplanowania przeszacowanego budżetu w projekcie.
- 4) Pan **Adam Szponka** zadał pytanie, czy problemy takie wynikają z praktyki podczas realizowanych projektów.
- 5) Pani **Agnieszka Lange-Olszewska** wyjaśniła, że pojawiają się sytuacje w których doradca zaleca uczestnikom w ramach wsparcia tylko szkolenie.
- 6) Pan **Michał Korolko** zaznaczył, że trudno wyobrazić sobie projekt outplacementowy, który nie będzie uwzględniał trzech form wsparcia dla uczestników. Wynika to również z zaleceń Instytucji Zarządzającej oraz z dobrych praktyk. Zaproponował pozostawienie tego kryterium w schemacie konkursowym dla Poddziałania 8.1.2.
- 7) Pani **Agnieszka Lange-Olszewska** zgodziła się z tym stanowiskiem. Przyznała jednak, że zapis mówiący o 3 formach wsparcia w kryteriach dostępu może powodować trudności dla projektodawców.
- 8) Pani **Milena Skopińska** zwróciła uwagę, że zapis ten dotyczy całego projektu, a nie pojedynczego uczestnika.
- 9) Pan **Artur Janas** dodał, że zapis ten został wprowadzony, aby zachować minimalny standard jakościowy projektów outplacementowych. Nie niesie on żadnych złych konsekwencji dla realizatorów projektów.
- 10) Pani **Milena Skopińska** wskazała, że formuła realizacji tego typu projektów jest bardzo elastyczna i w przypadku pojawienia się np. nowej grupy docelowej w projekcie istnieje potencjał możliwości, który pozwala na sprawną realizację przedsięwzięcia.

Na tym zakończyła się dyskusja. Przewodniczący zaproponował poddanie pod głosowanie Planu Działania dla Priorytetu VIII na 2013 rok po wprowadzeniu zatwierdzonych wcześniej zmian. Plan Działania na 2013 rok dla Priorytetu VIII został przyjęty przez aklamację. Po zakończeniu głosowania przewodniczący zaprosił zebranych na 15 minutową przerwę. Z powodu obowiązków służbowych Pan **Michał Korolko** opuścił obrady Podkomitetu. Po przerwie kontynuowano posiedzenie. Obowiązki przewodniczącego spotkania przejął Pan **Adam Szponka**. Przewodniczący poprosił Panią **Milenę Skopińską** o przedstawienie Planu Działania dla Priorytetu IX na 2013 rok. Prezentacja stanowi załącznik nr 6 do niniejszego protokołu. Po wysłuchaniu wystąpienia pan **Adam Szponka** zachęcił zebranych do zadawania pytań i zabrania głosu w dyskusji.

- 1) Pani **Dorota Wróblewska** odniosła się do zapisów kryteriów dostępu w Działaniu 9.2. Zadała pytanie czy do jakościowego kryterium dostępu nr 4 *Projekt uwzględnia ścieżki zajęć edukacyjnych z zakresu przedsiębiorczości (żywe lekcje przedsiębiorczości, wizyty w przedsiębiorstwach) przybliżające możliwość poznania specyfiki pracy w różnych branżach, zawodach, spotkania z biznesem w celu wskazywania pozytywnych wzorców w zakresie podejmowania własnej działalności gospodarczej* możliwe jest dołączenie zapisu o ścieżkach edukacyjnych z ekonomii społecznej. Zagadnienie to zostało również wprowadzone do Planu Działania na 2013 rok dla Priorytetu VII.
- 2) Pani **Beata Tylman** (Urząd Miasta Bydgoszczy) zwróciła uwagę, że programy rozwojowe szkół powinny wynikać ze zdiagnozowanych wcześniej potrzeb. Nie mogą to być narzucone schematy, tak jak w przypadku Poddziałania 9.1.2. Zadała pytanie z jakich potrzeb i analiz wynika wprowadzenie patriotycznej ścieżki edukacyjnej. Wskazała, że warunek taki nie powinien znaleźć się na poziomie kryteriów dostępu.
- 3) Pani **Dorota Wróblewska** podkreśliła, że zagadnienie ekonomii społecznej wiąże się nierozdzielnie z przedsiębiorczością.
- 4) Pan **Adam Szponka** stwierdził, że ekonomia społeczna na tym etapie edukacyjnym mieści się w zagadnieniu przedsiębiorczości.
- 5) Pani **Milena Skopińska** wyjaśniła, że w trakcie konsultacji społecznych Planu Działania na 2013 dla Priorytetu IX prowadzono również konsultacje wewnętrzne

z Departamentami Merytorycznymi UM. W wyniku tych konsultacji pojawiły się propozycje, aby poszerzyć zakres ścieżek edukacyjnych o elementy wynikające ze Strategii Rozwoju Województwa oraz Strategii Rozwoju Edukacji dotyczące identyfikacji ucznia z regionem.

- 6) Pan **Łukasz Jaworski** dodał, że jest to istotne również w kontekście problematyki migracyjnej i emigracyjnej ludzi młodych.
- 7) Pani **Beata Tylman** zaproponowała, aby ścieżka ta dotyczyła funkcjonowania i aktywności w ramach społeczeństwa obywatelskiego.
- 8) Pani **Milena Skopińska** zaznaczyła, że pojęcie ‘społeczeństwo obywatelskie’ ma znaczenie znacznie szersze niż ‘tożsamość regionalna’.
- 9) Pani **Ewa Czarnecka** (Stowarzyszenie Homo homini) zwróciła uwagę, że w praktyce edukacyjnej jest odczuwalny brak treści określonych w punkcie d) dyskutowanego kryterium dostępu. Wynika to z mniejszej ilości godzin lekcyjnych przeznaczonych na te działania. Problemem jest również znalezienie źródeł finansowania działań związanych z poznawaniem przez uczniów swojego regionu oraz poszukiwanie i czerpanie z lokalnych korzeni. Szkoły ponadgimnazjalne są w lepszej sytuacji pod tym względem ponieważ mogą korzystać ze wsparcia organizacji pozarządowych. Gimnazjaliści są natomiast takiej możliwości pozbawieni. Podkreśliła, że wprowadzenie do tego Poddziałania kryterium dostępu mówiącego o ścieżkach edukacyjnych z zakresu tożsamości regionalnej i wychowania patriotycznego jest ważne i potrzebne.
- 10) Pani **Danuta Szymańska – Al-Samarrai** (Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy) wskazała, że podczas prac zespołu ds. edukacji regionalnej pojawiały się propozycje związane z obszarem kultury oraz wychowania obywatelskiego w kontekście edukacji regionalnej. Działania te nie muszą się więc wykluczać. Jednakże jeżeli edukacja regionalna nie zostanie uwzględniona w ramach tego Poddziałania to może pojawić się problem ze sfinansowaniem tego typu działań. W momencie tworzenia Strategii Edukacji zabrakło wskazania działań nakierowanych na edukację regionalną. Działania promujące scalenie województwa powinny być wspierane. Województwo Kujawsko-Pomorskie jest podzielone na regiony historyczne, ważne jest, aby zniwelować różnice pomiędzy

poszczególnymi historyczno-geograficznymi obszarami województwa. Edukacja regionalna przyczyni się do wyrównania poziomu edukacyjnego i cywilizacyjnego.

- 11) Pani **Ewa Czarnecka** dodała, że aby powiedzieć „*mój region*” należy się z nim utożsamić. Z kolei, aby możliwe było utożsamienie się z regionem, to należy go najpierw poznać.
- 12) Pani **Danuta Szymańska-Al-Samarrai** kontynuując stwierdziła, że w ramach ścieżki regionalnej zaplanowana jest wiązka działań ukierunkowanych na różne ścieżki tematyczne dotyczące działalności kulturowej człowieka ściśle związane z historią i geografiją województwa np. Szlak piastowski, Szlak cysterski.
- 13) Pani **Beata Tylman** zapytała czy obszar realizacji projektu w Podziałaniu 9.1.2 został zawężony tylko do obszaru województwa i czy możliwe jest w związku z tym realizowanie wycieczek poza obszar regionu.
- 14) Pan **Adam Szponka** wyjaśnił, że działania w ramach projektu będą mogły odbywać się wyłącznie na obszarze województwa i nie będzie możliwe organizowanie wycieczek poza obszar regionu.

Wobec braku dalszych głosów w dyskusji Pan **Adam Szponka** poprosił Panią **Sylwię Sobczak**, Naczelnik Wydziału Edukacji w Departamencie Edukacji i Sportu w Urzędzie Marszałkowskim o zaprezentowanie projektu systemowego pt. „*Klucz do uczenia II*”. Projekt został zaplanowany do realizacji w ramach Działania 9.4. Prezentacja tego punktu obrad stanowi **załącznik nr 7** do niniejszego protokołu. Po wysłuchaniu prezentacji przewodniczący zachęcił zebranych do zadawania pytań i zabrania głosu w dyskusji.

- 1) Pani **Beata Tylman** zapytała czy w związku z występowaniem komponentu ponadnarodowego w zaprezentowanym projekcie zostanie ogłoszony konkurs na projekty współpracy ponadnarodowej w Priorytecie IX.
- 2) Pan **Adam Szponka** wyjaśnił, że planowane jest ogłoszenie tego typu konkursu.
- 3) Pani **Anna Łukaszewska** (Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy) poprosiła o wyjaśnienie kilku kwestii wskazanych w prezentacji projektu systemowego „*Klucz do uczenia II*”. Zwróciła uwagę, że studia podyplomowe *Dyrektor jako lider oświaty* powinny w szerszy sposób traktować problem zarządzania w oświacie. Zaproponowała, aby zatytułować te studia: *Nowoczesne przywództwo edukacyjne z wykorzystaniem narzędzi ICT*, co pozwoli na uwzględnienie

pracowników administracji publicznej jako uczestników tej formy kształcenia. Nowoczesne podejście do zarządzania oświatą musi uwzględniać wykorzystanie nowych technologii. Zwłaszcza, biorąc pod uwagę, że wykorzystanie nowych technologii w zarządzaniu oświatą jest słabą stroną edukacji w regionie. Ponadto należy wskazać czy proponowane studia mają charakter kwalifikacyjny czy doskonalący. Studia nadające kwalifikacje stawiają odbiorcy wyższe wymagania, co sprawia, że jest większa szansa zastosowania poznanych narzędzi. Proces cyfryzacji postępujący we wszystkich sferach działalności społecznej tj. gospodarka, znajduje swoje odzwierciedlenie również w edukacji w postaci programu *Cyfrowa szkoła*.

- 4) Pani **Danuta Szymańska-Al Samarra**i dodała, że organizacja studiów musi być zgodna z krajowymi ramami kwalifikacji. Cyfryzacja w przywództwie edukacyjnym jest obecnie ważnym tematem i musi zostać odpowiednio ujęta w programie studiów.
- 5) Pani **Sylwia Sobczak** wyjaśniła, że zostanie to uwzględnione w opisie projektu. Wskazała, że podczas rozmów z uczelniami studia te zostały zaplanowane jako podnoszące kwalifikacje, a nie doskonalące.
- 6) Pan **Adam Szponka** zwrócił uwagę, że charakter studiów został określony również poprzez wybór grupy docelowej w projekcie. Zapis, iż studia podyplomowe będą skierowane do pracowników administracji publicznej zajmujących się oświatą znajduje się w fiszce projektowej jednakże nie pojawił się on na slajdach w prezentacji.
- 7) Pani **Danuta Szymańska Al-Samarrai** wskazała, że wybór grupy docelowej nie jest spójny z podanymi dalej rezultatami i produktami.
- 8) Pani **Anna Łukaszewska** dodała, że w opisie rezultatów administracja publiczna została potraktowana w bardzo wąski sposób jako JST. Odniosła się również do przedstawionego w prezentacji zadania nr 3 dotyczącego kursów doskonalących. Zauważyła, że pominięte zostały narzędzia wsparcia dla najmłodszych odbiorców usług edukacyjnych. Upowszechnienie wychowania przedszkolnego w regionie jest niewielkie, jak również niedostatecznie wykorzystane są tablice interaktywne w klasach I-III. Pociąga to za sobą także niewielką ilość form wsparcia dla

nauczycieli tego przedziału edukacyjnego. Wszystkie zaproponowane kursy przez projektodawcę dotyczą różnych przedmiotów, brakuje natomiast kursów ukierunkowanych na pracę z dzieckiem 3-10 lat, które dopiero wchodzi do systemu edukacji. Pani Anna Łukaszewska zaproponowała, aby poszerzyć ofertę kursów o kurs lidera edukacji najmłodszych dzieci 3-10 lat. Kurs ten mógłby zostać połączony z kursem nr 1 *lider zespołów przedmiotowych*.

- 9) Pani **Danuta Szymańska-Al-Samarrai** podkreśliła, że w niniejszym projekcie niezwykle istotna jest kwestia wykorzystania aspektów cyfryzacji w edukacji. Ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dostępnych na bezpłatnych platformach edukacyjnych, np. platformą, która będzie funkcjonowała na poziomie Województwa Kujawsko-Pomorskiego od 2014 roku. W skład jej zasobów będzie wchodziło 18 bezpłatnych e-podręczników oraz 2,5 tys. plików wspomagających proces edukacyjny. Pani Danuta Szymańska-Al-Samarrai zwróciła uwagę, że projekt ten nie może być powtórzeniem kursów realizowanych w pierwszej edycji. Powinien natomiast być nasycony treściami o charakterze cyfrowym, dostępnymi na różnych platformach. Wejście e-podręczników spowoduje konieczność wypracowania nowego stylu metodycznego nauczycieli. Po 3 latach taka forma podręczników obejmie 40% populacji uczniów i nauczycieli. Obecnie ten proces dotyczy ok. 220 nauczycieli w regionie, którzy biorą udział w pilotażu rządowego programu „Cyfrowa szkoła”. Nauczyciele ci są pozbawieni wsparcia metodycznego i doradczego.
- 10) Pani **Anna Łukaszewska** zwróciła uwagę, że tablice interaktywne zostały przekazane do wszystkich szkół podstawowych i należy dołożyć starań, aby właściwie wykorzystać ten potencjał.
- 11) Pani **Sylwia Sobczak** wyjaśniła, że fiszka projektowa jest dużo bardziej dokładna od informacji przekazanych na prezentacji i wszystkie zgłoszone sugestie są w projekcie brane pod uwagę. Planowane jest wykorzystanie sprzętu zakupionego w ramach wcześniej realizowanych projektów, w szczególności tablic interaktywnych.
- 12) Pani **Danuta Szymańska-Al-Samarrai** wskazała, że nie chodzi jedynie o zagospodarowanie w projekcie zakupionego wcześniej sprzętu, ale przede

wszystkim o wykorzystanie bezpłatnych e-zasobów dostępnych na różnych platformach internetowych. Z prowadzonych badań wynika, że jedynie 30% tablic interaktywnych należących do szkół jest wykorzystywanych. Na zagospodarowanie pozostałych brakuje natomiast pomysłów.

- 13) Pan **Adam Szponka** zauważył, że sytuacja ta może być spowodowana nie brakiem pomysłów, ale obawą przed zastosowaniem nowych, nieznanych narzędzi.
- 14) Pani **Sylwia Sobczak** zapewniła, że projekt ma na celu, aby tablice interaktywne służyły czemuś więcej niż zastąpieniu tablic kredowych.
- 15) Pani **Anna Łukaszewska** poprosiła o uzasadnienie dlaczego wśród zaplanowanych działań znajduje się kurs kwalifikacyjny z przedsiębiorczości.
- 16) Pani **Sylwia Sobczak** wyjaśniła, że nie będzie to powielanie kursu kwalifikacyjnego nauczania przedmiotu przedsiębiorczości. W kursie tym będzie położony nacisk na teorię, pomoc nauczycielowi w nauczaniu jak funkcjonować na rynku pracy.
- 17) Pani **Anna Łukaszewska** wskazała, że taki kurs był już prowadzony z inicjatywy Kuratorium Oświaty.
- 18) Pani **Danuta Szymańska-Al-Samarrai** zwróciła uwagę, że trzy lata temu Konsorcjum Combidata zakończyło realizację studiów podyplomowych z tej dziedziny dla 350 nauczycieli w regionie. Stwierdziła, że forma kursu kwalifikacyjnego może nie być wystarczająca dla tej tematyki. Zaproponowała, aby kurs ten był realizowany w formie studiów podyplomowych przy współpracy uczelni wyższych. Oferta edukacyjna projektu musi być zgodna z krajowymi ramami kwalifikacji. Od października tego roku przedsiębiorczość jest wykazywana jako wiązka umiejętności łącząca w sobie różne aspekty np. prawa podatkowego i komunikacji społecznej. Wyraziła obawę, że nie wszystkie placówki doskonalenia nauczycieli mają wystarczającą kadrę do przeprowadzenia tego typu kursów kwalifikacyjnych dla nauczycieli. Z uwagi na to, warto sięgnąć po zasoby kadrowe regionalnych uczelni.
- 19) Pani **Sylwia Sobczak** zaznaczyła, że w trakcie rozmów z uczelniami okazało się, że nie jest możliwe przeprowadzenie tak dużej ilości studiów podyplomowych w tym samym czasie. Zaplanowany kurs kwalifikacyjny nie jest powieleniem kursu

z przedsiębiorczości, a poszerzeniem o tematykę np. planowania kariery, marketingu, analiz rynku pracy.

- 20) Pani **Danuta Szymańska-Al-Samarrai** wyjaśniła, że kursy kwalifikacyjne są ofertą adresowaną do nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjalnych, natomiast przedmiot o nazwie przedsiębiorczość jest w ramówce szkoły ponadgimnazjalnej. Nauczyciel, aby posiadać kwalifikacje w szkole ponadgimnazjalnej musi skończyć studia podyplomowe, a nie kurs kwalifikacyjny. Przy tej propozycji kursu pojawia się więc przeszkoda natury formalno-prawnej.
- 21) Pani **Sylwia Sobczak** podkreśliła, że w trakcie prowadzonych konsultacji zamiarem projektodawcy było, aby kurs ten prowadzony był przez uczelnie wyższe. Jednakże z uwagi na brak możliwości przeprowadzenia takich studiów przez uczelnię, tematyka ta została ujęta w formie kursu kwalifikacyjnego.
- 22) Pani **Danuta Szymańska-Al-Samarrai** wskazała, że uczelnie wyższe nie mogą prowadzić kursu kwalifikacyjnego, a jedynie studia podyplomowe. Studia te nadadzą kwalifikacje nauczycielom szkół ponadgimnazjalnych do nauczania przedmiotu przedsiębiorczość. Formuła kursu kwalifikacyjnego nie może być adresowana do nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych.
- 23) Pani **Anna Łukaszewska** poruszyła kwestię zadania 7 *Studia podyplomowe z wychowania i edukacji młodzieży gimnazjalnej*. Zapytała o to, czy są to studia doskonalące czy kwalifikacyjne. Wskazała, że studia te mają doprowadzić do poprawy jakości kształcenia w szkołach gimnazjalnych, a w tytule odnoszą się raczej do wychowania.
- 24) Pani **Sylwia Sobczak** wyjaśniła, że są to studia doskonalące, które mają pomóc nauczycielowi zmniejszyć problemy wychowawcze, co przełoży się na większą koncentrację na kształceniu. Nazwa ta jedynie sygnalizuje temat studiów, zostanie doprecyzowana w trakcie prac nad projektem.
- 25) Pan **Adam Szponka** zaproponował, aby wszystkie uwagi i zastrzeżenia, które zostały wysunięte przez przedstawicieli Kuratorium Oświaty zostały w formie elektronicznej przekazane do sekretariatu PKM PO KL. Wiele z dyskusyjnych kwestii zostanie doprecyzowanych na etapie dalszych prac nad projektem.

26) Pani **Anna Łukaszewska** wskazała, że w Ustawie o systemie oświaty są przyjęte pewne pojęcia, których należy się trzymać, aby uniknąć nieporozumień.

Wobec braku dalszych głosów w dyskusji przewodniczący zaproponował, aby przystąpić do głosowania nad Planem Działania na 2013 rok dla Priorytetu IX PO KL. Plan Działania na 2013 rok dla Priorytetu IX został przyjęty przez aklamację. Następnie przewodniczący poprosił Pana **Daniela Kosińskiego**, obserwatora z ramienia Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, o przedstawienie Planów Działania na 2013 rok dla Priorytetów I *Zatrudnienie i integracja społeczna* oraz II *Rozwój zasobów ludzkich i potencjału administracyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących* realizowanych w kompetencji centralnym. Prezentacja stanowi **załącznik nr 8** do niniejszego protokołu. Po wystąpieniu rozpoczęła się dyskusja.

- 1) Pani **Agnieszka Lange-Olszewska** zadała pytanie czy prowadzone są badania w jaki sposób regiony korzystają ze wsparcia w ramach konkursów ogłaszanych w Priorytetach wdrażanych centralnie. Czy uczestnictwo w projektach jest monitorowane pod tym względem?
- 2) Pan **Daniel Kosiński** wskazał, że Instytucja Pośrednicząca dla Priorytetu I oraz II monitoruje projekty, aby były komplementarne w stosunku do przedsięwzięć realizowanych w regionach.
- 3) Pan **Adam Szponka** zapytał o sposób doboru 100 firm rodzinnych do projektu systemowego w Poddziałaniu 2.1.3 *Wsparcie systemowe na rzecz zwiększania zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw*. Odnosił się również do Działania 1.4 *Wsparcie inżynierii finansowej na rzecz rozwoju ekonomii społecznej*, zadał pytanie czy wyłonione zostały już podmioty, które otrzymają wsparcie.
- 4) Pan **Daniel Kosiński** wyjaśnił, że obecnie w Instytucji Zarządzającej toczą się dyskusje nad kształtem tego projektu i szczegółowe informacje nie są jeszcze dostępne. Pomysłodawcą tego projektu jest Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, a szczegółowe kryteria wyboru firm zostaną sprecyzowane przez realizatora. Rekrutacja najprawdopodobniej zostanie przeprowadzona przez wykonawcę zewnętrznego. Natomiast w przypadku Działania 1.4 realizacja projektu potrwa do końca 2015 roku. W II kwartale 2013 roku pośrednicy finansowi, którzy zostaną wybrani w trybie konkursowym, będą udzielali

pierwszych pożyczek oraz zapewniali doradztwo dla Podmiotów Ekonomii Społecznej.

- 5) Pani **Danuta Szymańska-Al-Samarrai** zwróciła uwagę na Działanie 1.5 *Wspieranie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego* zapytała, czy jest dostępna informacja o poziomie realizacji wskaźników w tym Działaniu w podziale na regiony.
- 6) Pan **Daniel Kosiński** zaznaczył, że nie wszystkie umowy na realizację projektów w tym Działaniu zostały już podpisane. Realizacja tego działania rozpoczęła się dopiero w tym roku, dlatego trudno odpowiedzieć na razie na to pytanie. Obecnie trwa II edycja konkursu, alokacja wynosi 50 mln zł i może zostać zwiększona o kolejne 17 mln zł. Konkurs ten cieszy się bardzo dużą popularnością, a na ostatni wpłynęło prawie 400 wniosków. Dofinansowanie dostało ponad 100 projektów.

Po zakończeniu dyskusji Pan **Adam Szponka** poprosił o przedstawienie wyników prac Interdyscyplinarnego zespołu ds. dostosowania przestrzeni społecznej do potrzeb starzejącego się społeczeństwa. Zespół ten jest jednym z pracujących nad Strategią Rozwoju Województwa do roku 2020. Głos zabrała Pani **Milena Skopińska**. Prezentacja stanowi załącznik nr 9 do niniejszego protokołu. Na tym zakończyły się obrady. Przewodniczący podziękował zebranych za uczestnictwo w posiedzeniu i głosy w dyskusji.

Członek Zarządu
Województwa Kujawsko-Pomorskiego
Michał Korolko (2)